

גיליון מס' 9

מהדורה מיוחדת – בחירות 2009

דבר המערכת

אנו שמחות להביא בפניכם את הגיליון הראשון "משמר הסביבה" לשנת 2009. הגיליון יוצא בשיתוף פעולה של הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית של הפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר אילן יחד עם "חיים וסביבה" – ארגון הגג של ארגוני הסביבה בישראל.

החודש, לקראת מערכת הבחירות הקרובה, הוקדש כל הגיליון לסקירה והשוואה של עמדותיהן של המפלגות השונות בנוגע לנושאי איכות הסביבה ובריאות הציבור. בגיליון זה תוכלו להתרשם מהתייחסות המפלגות לנושאים אלה במצעי הבחירות שלהן, ומתשובותיהן לשאלות שהופנו אליהן במספר נושאים מרכזיים.

הבאת המצע הסביבתי בפני ציבור הקוראים הינה חשובה הן למען בחינת המודעות לנושאים סביבתיים המשפיעים או עלולים להשפיע על אורחות החיים של כלל תושבי מדינת ישראל, והן מהבחינה התקשורתית פרלמנטארית עקב הבחירות הקרובות לכנסת ה-18.

ניתן ליצור עמנו קשר בדוא"ל: svivatit@gmail.com.

משמר הסביבה נערך ע"י **יעל מורג וליאת אלפז**, תלמידות הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית בהנחיית עו"ד איילת ברעם, עו"ד אתי רוזנבלום, ד"ר אורן פרז ומר נאור ירושלמי.

סמנכ"ל ארגון חיים וסביבה: נאור ירושלמי רכזת קשרי ממשל: מאיה קרבטרי	חיים וסביבה - ארגון הגג של ארגוני הסביבה בישראל	הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר אילן	הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית	מנחי הקליניקה: ד"ר אורן פרז עו"ד איילת ברעם עו"ד אתי רוזנבלום
naor@sviva.net mava@sviva.net	sviva@sviva.net www.sviva.net	טלפון: 03-5318814 רמת גן 52900	אתר הקליניקה: www.envclinic.org.il	perezo@mail.biu.ac.il baramavelet@gmail.com etyros@gmail.com envclinic@gmail.com

תוכן עניינים:

סקירת מצעי המפלגות בנושאים ירוקים

בחרנו לפנות למפלגות המתמודדות בבחירות לכנסת הקרובה. עם זאת, מפלגות אשר אינן נסקרות בגיליון זה לא נענו לפנייתנו, או לחילופין מצען אינו דן בנושאים סביבתיים.

המפלגות הנסקרות הינן:

חד"ש: <http://hadash2009.org.il>

הירוקים: www.green-party.co.il

ישראל ביתנו: www.beytenu.org.il

ישראל חזקה: www.israelhazaka.org.il/14-he/StrongIsrael.aspx

הליכוד: www.likud.co.il, www.netanyahu.org.il

התנועה הירוקה-מימד: hayeruka-meimad.org.il

התנועה החדשה-מרצ: www.newmeretz.org.il/asp/default.aspx

העבודה: www.havoda.org.il/14-he/Party.aspx

קדימה: www.kadima.org.il

ש"ס: <http://shas.org.il>

חשוב לציין כי כלל המידע מבוסס על מצעים וחומרים אחרים שפורסמו על-ידי המפלגות עצמן. במקרה שלא פורסם מצע, התבסס המידע על עיקרי מצע קודם או פרסומים אחרים.

הנושאים הסביבתיים הנסקרים:

1. פיתוח בר קיימא

2. שטחים פתוחים וחופים

3. זיהום תעשייתי ואכיפה

4. תחבורה

5. קרינה והתחממות גלובאלית

6. מחזור

7. מים

8. אנרגיה ירוקה

1. פיתוח בר קיימא

מפלגה

עמדת המפלגה בנושא

הירוקים

1. תכנון כולל של קהילות שלמות ומשולבות המכילות דיור, חנויות, מקומות העבודה, בי"ס, גינות ושירותים עירוניים החיוניים לחיי היום-יום;
2. התכנון ייקח בחשבון, בין היתר, את הצורך בדברים הבאים: תחבורה ציבורית מפותחת, הקצאה של שטחים פתוחים ועוד;
3. עיצוב הקהילה צריך לעזור בשימור משאבים ובצמצום הפסולת.
4. תכנון השימוש בקרקע ברמה האזורית חייב להשתלב ברשת תחבורה רחבה יותר המבוססת על תחבורה ציבורית במקום על כבישים ראשיים;
5. האזורים יכילו שטחים רציפים של "מסדרונות" המורכבים מ"רצועות ירוקות" או שטח פראי, אשר ייקבעו לפי התנאים הטבעיים.

הליכוד

קידום מתן תמריצים ל "בניה ירוקה" ע"י הקלות מס או תוספות אחוזי בניה.

העבודה

1. קידום אך ורק פיתוח בר-קיימא;
2. העדפת חיזוק ישובים קיימים על פני יצירת ישובים חדשים, מתוך הכרה בחשיבות חיזוק המרקם העירוני;
3. הבטחת ריאות ירוקות בתוך הערים ובחיץ הבינעירוני, למען איכות החיים של התושבים ומשיקולים חברתיים וסביבתיים;
4. חיוב בנייה ירוקה של מבני ציבור ועידוד בנייה פרטית ירוקה.

התנועה החדשה-מרצ

1. יצירת סביבה עירונית בטוחה לילדים;
2. החזרת החיים אל הרחוב העירוני – עידוד ותמרוץ הפעילות העסקית ברחובות הערים, ומניעת זליגה של פעילות זו אל הקניונים ושולי הערים;
3. קידום אתרי טבע בעיר, כך שלכל תושב תהיה נגישות לאתר טבע בקרבת מקום מגוריו;
4. אכיפת חוקי איכות הסביבה ובראשם מניעת רעש והתחשבות בזולת;
5. הגברת הניקיון במרחב הציבורי ויצירת חזות עירונית נקייה ומטופחת;
6. הגדלת היצע של דיור בר-השגה;
7. קידום בנייה ירוקה, המשמרת מים ואנרגיה.

התנועה הירוקה-מימד

1. יצירת סביבה עירונית בטוחה לילדים;
2. החזרת החיים אל הרחוב העירוני – עידוד ותמרוץ הפעילות העסקית ברחובות הערים, ומניעת זליגה של פעילות זו אל הקניונים ושולי הערים;
3. קידום אתרי טבע בעיר, כך שלכל תושב תהיה נגישות לאתר טבע בקרבת מקום מגוריו;
4. אכיפת חוקי איכות הסביבה ובראשם מניעת רעש והתחשבות בזולת;
5. הגברת הניקיון במרחב הציבורי ויצירת חזות עירונית נקייה ומטופחת;

6. הגדלת היצע של דיור בר-השגה;
7. קידום בנייה ירוקה, המשמרת מים ואנרגיה

חד"ש

1. גיבוש מדיניות כוללת של הגנה על הסביבה ואימוץ עקרונות של צדק סביבתי. קידום השוויון בשימוש בכלל המשאבים הסביבתיים;
2. הבטחת התקציבים הדרושים לחיבור כל הערים והישובים, לרבות הערביים, לפרויקט הביוב הארצי ולהקמת מתקנים לסילוק פסולת ולטיהור שפכים;
3. הפסקת הפרטת התשתיות הסביבתיות בקרקעות, בתחבורה, בשירותי המים ובמשק האנרגיה;
- הגנה בחוק ובהוראות התקציב על מרכזי הערים כסביבות מגורים ותרבות תוך שימור אופיים הייחודי;
4. הקצאת תקציבים הולמים למניעת זיהום האוויר, המים והסביבה ולטיפול במפגעים אקולוגיים;

ישראל ביתנו

1. אמונה בקשר בין בריאות האדם ואיכות הסביבה, ובחובה לגבש מדיניות כוללת של הגנה על הסביבה כזכות יסוד;
2. הגנה על כדור הארץ ככלל, ולאיכות חיים בארצנו – בפרט. זאת מתוך מחויבות לרווחת האדם ולערכי טבע נוף ומורשת לדור זה ולדורות הבאים;
3. הקמת "בית משפט לנושאים סביבתיים";
4. המשכת היצירה וקידום חקיקה בעלת אופי אקולוגי בתחומי מחזור, אנרגיה, זיהום אוויר, קרקע, מים, בעלי חיים, תחבורה ירוקה ועוד;
5. עידוד בנייה ירוקה ושימור "ריאות ירוקות" בריכוזי אוכלוסין.

ישראל חזקה

1. תגבור מערך כיבוי האש בציוד מיוחד ומטוסים ייעודיים לכיבוי שריפות;
2. החזרת ההסברה הממשלתית כנגד פגיעה בטבע ובנוף באמצעי המדיה;
3. הגדלה הדרגתית של מלאי הדלק לשעת חירום לצרכי בטחון ותפקוד המשק והעברתו בהדרגה אל מתקנים חסיני פגיעה מתחת לפני הקרקע - באופן שיאפשר למשק עמידה במלחמות ממושכות, אמברגו נפט ארוך טווח, פגיעת טילים או מפגעים במתקני הדלק ואסונות טבע;

קדימה

1. שמירת פיתוח בר קיימא ובכלל זה על ערכי טבע מורשת ונוף למען הדורות הבאים;

ש"ס

שימור הטבע והנוף כחלק חשוב בחיינו על אדמת ארץ הקודש. לטיפול איכות הסביבה משמעות יהודית עמוקה, כחלק משמירה על היצירה האלוהית. לפיכך יש לתת יחס מועדף לבנייה המתחשבת בערכי הטבע.

2. שטחים פתוחים וחופים

מפלגה

עמדת המפלגה בנושא

הירוקים

1. הגדרת יעדים של שטחים פתוחים לכל רשות מקומית. יושם דגש לא רק על מכסת השטחים הפתוחים אלא גם על איכותם;
2. עיגון שמירת חופי הארץ במערכת חקיקה ברורה ונמרצת: שינוי חוק החופים כך שהתחום האסור בבניה מן קו החוף יוגדל מ-100 ל-300 מטרים. החוף על ערכי הטבע והחי שבו ישמרו לדורות הבאים, ולא תותר כל בניית מתקנים חופיים או ימיים נוספים, תחנות-כוח, מרינות ונמלים מעבר לפיתוחם של מתקנים קיימים;
3. הפעלת תוכנית לאומית לטיפול ושיקום חופי ישראל. התוכנית תכלול בין היתר: בחינה של טכנולוגיות ושיטות לטיפול בחופים, בחינת הצורך בקיומם של מתקנים ימיים שהוקמו להגנה על החוף, המלצות על מדיניות לגבי מבנים קבועים וארעיים בחוף, וכן, יחידת חופים של משטרת ישראל תעסוק בשמירת איכות הסביבה והחוק.

העבודה

1. פעולה להעברתו הסופית וליישומו של חוק שיקום קרקעות מזוהמות, לאיתור וסימון מתחמי הקרקעות המזוהמות, לטיהורן על ידי המזהמים ולהפיכת שיקום הקרקעות המזוהמות לתנאי מוקדם לבניה ולפיתוח על קרקעות אלה;
2. גיבוש ויישום תוכנית להצלת ים המלח, קידום גישה חופשית ומניעת בניה על חופי הים התיכון, חוף פלמחים, הכנרת וים סוף, והבטחת אכיפה יעילה של חוק איסור נהיגה על חופים.

התנועה החדשה- מרצ

1. שמירה על השטחים הפתוחים על ידי שקילה מחדש, דיון מעמיק ואף ביטול תכניות שכבר אושרו לבנייה, לסלילת כבישים ולהקמת מתקני תשתית;
2. זירוז ההכרזה של שר הפנים על עשרות שמורות טבע וגנים לאומיים, שההכרזה עליהם מתעכבת;
3. הגנה על מערכות אקולוגיות, בעיקר מדבריות, חורש טבעי, בתות, מערות, נחלים, בריכות חורף, חופי הים והכנרת, מפרץ אילת והים התיכון;
4. מאבק כזה ייעשה על ידי מערכת משולבת של מחקר, מכס, פיקוח, אכיפה והסברה;
5. מאבק בכורי חול בלתי חוקיים, על מנת לשמור על בתי הגידול החוליים בישראל, הנמצאים בסכנה;
6. פיקוח על שימוש בחול על ידי קבלני בנייה והגבלתם בנושא זה.

התנועה הירוקה- מימד

1. הגדלת שטחי הגנים והפארקים וטיפוחם;
2. הקפדה על הליכי תכנון מסודרים, המעניקים משקל נאות לשיקולים הסביבתיים, ומשתפים את הציבור בתכנון;
3. הנחיית מינהל מקרקעי ישראל לפעול לניהול המרחב הפתוח לטובת כלל הציבור, מתוך שיקולים סביבתיים וחברתיים;
4. הכוונת הפיתוח אל המרחבים הבנויים, הימנעות מפיתוח חדש בלב השטח הפתוח והרחקת פיתוח משטחים רגישים סביבתיים;
5. קידום הכרזה על שמורות טבע וגנים לאומיים. הכנסת המסדרונות האקולוגיים לשיקולים התכנוניים על מנת לשמר את המגוון הביולוגי של ישראל;

<p>6. הקמת פארקים ואזורי נופש מטרופוליניים בלב האזורים העירוניים של ישראל, בהם יישמרו ערכי הטבע והנוף ותתאפשר פעילות פנאי ונופש לכלל הציבור ;</p> <p>אכיפה של חוקי הבנייה והחקיקה המגנה על השטחים הפתוחים והטמעת שיקולים סביבתיים בסדרי העדיפויות של מערכת האכיפה ;</p>	
<p>1. הגנה על הקרקעות מפני השתלטות למטרות רווח של נדל"ניסטים ומפני שימוש בזבזני ;</p> <p>2. הפסקת הפרטת הקרקעות, הבטחה שמקרקעי ישראל ישמשו באופן שיויוני את כל התושבים ;</p> <p>3. העמדת שמורות הטבע והגנים הלאומיים לשימוש הציבור ללא כל תשלום.</p>	<p>חד"ש</p>
<p>1. פעולה ביד קשה וענישה מחמירה כולל תגבור כוחות האכיפה כנגד עבריינות סביבתית על כל סוגיה ;</p> <p>2. עידוד בנייה לגובה וחיזוק יישובים קיימים, תוך הימנעות מבניית יישובים חדשים אשר פוגעים בנכסי נוף וטבע ;</p> <p>3. אכיפת החוק האוסר על בנייה בחופים ופתיחת החופים למען הציבור ולא לגורמים כלכליים ;</p>	<p>ישראל חזקה</p>
<p>שמירה על השטחים הפתוחים ומניעת שינוי ייעודם לבניה באזורים הכפריים ובמרכז הארץ.</p>	<p>קדימה</p>
<p>חקיקת חוקים שמטרתם הגנה על הטבע, על מקורות המים ועל חופי הים.</p>	<p>ש"ס</p>

למפלגות ישראל ביתנו והליכוד אין התייחסות לנושא שטחים פתוחים וחופים במצען.

3. זיהום אוויר, זיהום תעשייתי ואכיפה

מפלגה

עמדת המפלגה בנושא

הירוקים

1. בתי הזיקוק חשובים למשק הישראלי, אך לא מן הנמנע כי הנזקים שהם גורמים מקזזים חשיבות הזו. לשם המשך קיומם תחויב תעשייה זו בלוח-זמנים ברור וחד-משמעי להקטנה הדרגתית בפליטת מזהמים, לפי מודלים שנוסו בהצלחה באירופה (ע"ע "המזהם משלם" ועוד);
2. תחנות כוח חיוניות למשק, אך פעולתן כיום לא-מרוסנת: נבנות הרבה תחנות כוח מעל הדרוש, הן מזהמות וגוזלות שטח יקר. הפתרון יבוא בעזרת מעבר לאנרגיה ממקורות נקיים, ועמידה ביעדי פליטה מופחתים לפי תכנית ממשלתית;
3. תעשיות פטרו-כימיות, מחצבים, כימיקלים וחומרי-בנין, ידרשו לעמוד בתקנים מחמירים המקובלים בשוק האירופי המשותף;
4. המשרד לאיכות הסביבה יכין יעד פליטת מזהמים לכל מפעל בארץ. מפעל שלא יעמוד ביעד וימשיך לסכן את חיי הציבור ייסגר לאלתר;
5. תחנות ניטור זיהום אוויר יופעלו בסמכות המשרד לאיכות הסביבה, אשר יתריע על חריגות מסוכנות, יאתר את מקורן ויאפשר קביעת מדיניות טיפול.

הליכוד

פעולה לפתרון בעיית זיהום אוויר ואי קיום תשתיות מזהמות ומסוכנות.

העבודה

1. הפחתת משמעותית של רמות זיהום האוויר מתעשייה, מתחבורה וממתקני כוח, וגיבושה ויישומה של תוכנית לאומית להפחתת זיהום האוויר הכוללת פרמטרים מדידים ולוחות זמנים ברורים להפחתת זיהום האוויר;
2. השלמת תשתית חקיקה סביבתית מפורטת המבטיחה יעילות, וודאות, שוויוניות, שקיפות ויציבות בנושאי הסביבה עפ"י עיקרון המזהם- משלם, אשר תכלול כלי אכיפה ופיקוח, החמרת ענישה ומתן סמכויות אכיפה נרחבות לרשויות מקומיות ולאומיות.

התנועה החדשה- מרצ

1. חקיקת חוק עידוד תעשיות ידידותיות לסביבה שיחייב מתן תמריצים לתעשיות ידידותיות לסביבה ויביא למעבר לתעשיות "ירוקות" במקום תעשיות מזהמות;
2. הקצאת משאבים לאכיפת האיסור על השלכת פסולת בשטחים פתוחים ולמערך ממלכתי לפיקוח על הזרמת שפכים לנחלים ולים;
3. הנהגת מדיניות "המזהם משלם", להלכה ולמעשה, תוך קביעת קנסות גבוהים ועונשים מרתיעים;
4. חקיקת חוק המאפשר הגשת תביעות אישיות נגד מזהמים, בגין פגיעה באיכות החיים ובבריאות התושבים, תוך העברת נטל הראיה למזהם.

התנועה הירוקה- מימד

1. תוספת תקציב משמעותית למשרד להגנת הסביבה אשר חלקה העיקרי יופנה להקמת יחידת פיקוח ואכיפה מיוחדת במסגרת האגף לאיכות אוויר;
2. הגברת הפעולה לשם הרתעה גם במישור התביעות נגד העבריינים המזהמים וכן הגברת תדירות חובת הדיווח העצמי הנדרש על אירועי פליטות חריגות וזיהום אוויר;

<p>3. קידום הכנת תקנות אשר ייתנו ביטוי כמותי לעקרונות המפורטים בחוק אוויר נקי במטרה לממש באופן מרבי את הפוטנציאל של החוק;</p> <p>4. מדיניות ממשלתית בתחום איכות האוויר תיגזר מן האינטרס הציבורי של בריאות הציבור, בריאות העובדים והיעד הלאומי של שיפור איכות החיים;</p> <p>5. חידוש פעילות הקרן להשקעות בייצור נקי, כדי לסייע לתעשיות המוכנות להשקיע בטכנולוגיות סביבתיות אך מתקשות לעמוד בעלויות כבדות הכרוכות בכך. מענקים יועדו לתעשיות המוכיחות קושי כלכלי במקביל לשיפור סביבתי בעקבות התקנת הציוד החדש;</p>	
<p>1. פעולה תקיפה נגד האינטרסים הכלכליים העומדים מאחורי ההרס הסביבתי; הגנה מיוחדת על התושבים סביב ריכוזי התעשייה;</p> <p>2. גיבוש תכנית לאומית להגנת בריאות הציבור מפני מפגעים סביבתיים: אכיפת החוקים למניעת זיהום ופגיעה בסביבה; החמרת העונשים המוטלים על המזהמים; מדיניות אכיפה תקיפה במיוחד כלפי מפעלים מזהמים; הטלת מלוא עלויות הזיהומים על המזהמים עצמם בהתאם לעקרון "המזהם משלם"; חיוב מפעלי תעשייה להקים מתקנים המונעים את זיהום האוויר והסביבה; העמדת המידע על מצב הסביבה לרשות הציבור ועוד;</p>	<p>חד"ש</p>
<p>העמקת הקשר בין התעשייה להגנה על הסביבה.</p>	<p>ישראל ביתנו</p>
<p>1. הפחתת זיהום האוויר, הקרקע והמים ממשקי האנרגיה והתחבורה: נדרשת פעילות משולבת ונחרצת להפחתת כל ההשלכות השליליות של משק האנרגיה על סביבה ובעיקר ההשלכות של פליטת גזי החממה וזיהום האוויר הרעיל;</p> <p>2. החמרת האכיפה והענישה כנגד מפעלים ומתקנים מזהמים;</p>	<p>ישראל חזקה</p>
<p>1. שמירת איכות הסביבה מחייבת הקטנת זיהום האוויר, המים, הנחלים, הקרקעות החקלאיות, הים והטבע.</p> <p>2. דאגה לריכוז אזורי תעשייה ותעסוקה משותפים לרשויות רבות תוך חלוקת ההכנסות מארנונה ביניהן כדי למנוע שימוש לא יעיל בקרקע.</p>	<p>קדימה</p>
<p>הגבלת תעשיות הפוגעות, הורסות ומזהמות של תשתיות הטבע הלאומיות.</p>	<p>ש"ס</p>

4. תחבורה

מפלגה

עמדת המפלגה בנושא

הירוקים

1. תחבורה נקייה - רכבות, רכבת קלה, אוטובוסים חשמליים, אופניים והולכי רגל;
2. מתן תמריצים בלתי-מתפשרים לתחבורה אלטרנטיבית למכוניות: רכבות, רכבת קלה, אוטובוסים חשמליים, אופניים והולכי-רגל. כולם מתאימים לארצנו המישורית;

הליכוד

1. עידוד השימוש ברכבת והקמת חניונים במחיר סביר;
2. פעולה לחיוב הערים לפתח שבילי אופניים בשטחן; תותר העלאת אופניים לרכבות ולאוטובוסים ותהיה חובה להתקין מתקנים לחניית אופניים במבני ציבור וקניונים. כן יוענקו תמריצים כלכליים לרכיבה על אופניים למקומות העבודה.

העבודה

הקמת תשתית תחבורתית יעילה ונקייה להסעת המונים;

התנועה החדשה-מרצ

1. עידוד משמעותי של התחבורה הציבורית והשקעה מאסיבית בתשתית התחבורה הציבורית, בעיקר המסילתית, תוך הימנעות מפגיעה בערכי טבע;
2. עידוד השימוש בתחבורה ציבורית, בדרך של הוזלה משמעותית במחירי הכרטיסים, הגברת תדירות וזמינות והנהגת תחבורה ציבורית במשך כל שעות היום והלילה, 7 ימים בשבוע;
3. עידוד השימוש באופניים, על ידי סלילת מסלולים בטיחותיים, אפשרות להטענת אופניים בתחבורה ציבורית, מאבק בגניבות האופניים, ויצירת מערך להשכרת אופניים;
4. צמצום השימוש ברכב פרטי באמצעות תמריצים כלכליים לעובדים ולמקומות העבודה וכן לבעלי רכב המשביתים את רכבם ליום קבוע בשבוע;

התנועה הירוקה-מימד

1. קידום מערכת תחבורה ציבורית יעילה ואיכותית אשר אינה מזהמת;
2. מתן עדיפות להולכי הרגל ורוכבי האופניים, בין היתר על ידי הרחבת המדרכות;
3. הימנעות מסלילת כבישים חדשים המבתרים את השטח הפתוח וניתוב המשאבים הציבוריים לטובת השקעה במערכות תחבורה ציבורית;
4. הפחתת זיהום אוויר הנפלט מכלי רכב.
5. הבטחה שמכוניות בישראל ישקפו את הטכנולוגיות הטובות ביותר, הן מבחינת ניצול יעיל של דלקים והן מבחינת הרכבת ציוד תקין ומתוחזק למניעת זיהום אוויר;
6. צמצום הנסיעות הפרטיות תוך כדי שיפור היכולת של הציבור לנוע ביעילות באמצעי תחבורה אחרים;
7. אימוץ סולם חדש של מסים הנותן עדיפות מוחלטת לרכישת כלי רכב חוסכי דלקים שפליטות מזהמים מהם נמוכות במיוחד. עם זאת, עד אשר החשמל בישראל יתבסס על דלקים נקיים ומקורות אנרגיה מתחדשים, יש לבדוק לעומק עד כמה מעבר לרכב חשמלי יביא את השיפור המיוחל לאיכות האוויר;
8. המשך המגמה של שיפור איכות הדלקים והיצמדות לתקני אירופה בתחום. מבחינת מזהמי אוויר, הפליטות המסוכנות ביותר מגיעות מכלי רכב הממונעים על ידי דיזל ולכן פעולות אכיפה חייבות

להתמקד בעיקר בחלק זה של צי הרכב;

9. קידום הסדרי תנועה להעדפת תחבורה ציבורית;
10. קידום תוכניות מעסיקים להסעות עובדים ושירותים לשיתוף נסיעות;
11. מתן עדיפות לתוכניות בנייה המאפשרות תחבורה ציבורית יעילה.

חד"ש

1. מתן עדיפות ברורה לתחבורה הציבורית על חשבון צמצום השקעות בכבישים;
2. הפסקת הפרטה של התחבורה הציבורית והבטחת איכותה וזמינותה;
3. פיתוח תחבורה מסילתית והפחתת מחירי הנסיעות ברכבת;
4. פיתוח שבילי אופניים בערים;
5. עצירת המשך הפיתוח של פרויקט "כביש חוצה ישראל" ופרויקטים דומים של הפרטת כבישים, שהם אסון חברתי ואקולוגי.

ישראל חזקה

1. הפחתת עלויות סביבתיות ובריאותיות מזיהום אוויר מהתחבורה;
2. יישום החלטות הממשלה בנושאי מיסוי ירוק בתחבורה ובמשק האנרגיה והפחתת זיהום האוויר מהתחבורה;
3. החמרת תקני פליטה מכלי הרכב במבחני הרישוי והחמרת האכיפה והענישה כנגד כלי רכב מזהמים;
4. מעבר לכלי רכב ידידותיים לסביבה בכל יחידות הממשלה בהתאם להחלטת הממשלה.
5. יישום מיידי של כל החלטות הממשלה בתחום צמצום זיהום האוויר מהתחבורה אשר נתקבלו בשנים 2007-2008;
6. מיסוי ירוק על כלי רכב בהתאם למדד ירוק של זיהום אוויר וחסכון בדלק וכן צעדי מיסוי לעידוד הנסיעה בתחבורה ציבורית;
7. הנחייה מיידיית למינהל הרכב הממשלתי, הצבא ורשויות הממשלה לבצע רכישות של כלי רכב חסכוניים באנרגיה בלבד ואשר עומדים ברמה הגבוהה ביותר של המדד הירוק הממשלתי;

קדימה

ביצוע השקעות גדולות בתחבורה ציבורית ובעיקר בתחבורה מסילתית ידידותית לסביבה.

למפלגות ישראל ביתנו וש"ס אין התייחסות לנושא התחבורה במצען.

5. קרינה והתחממות גלובאלית

<u>עמדת המפלגה בנושא</u>	<u>מפלגה</u>
חתירה למניעת הקמת תחנה פחמית נוספת בישראל ולצמצום פליטת גזי חממה.	הליכוד
1. הקפדה על יידוע הציבור בדבר מיקומן וסכנותיהן של האנטנות הסלולאריות; הקמת מערך ניטור ארצי; הסרת אנטנות שהוקמו בצורה בלתי חוקית, או ללא אישור, תוך חיוב המפעיל בעלויות וקניסתו; 2. בחינה מחודשת של טכנולוגיית "הדור השלישי", ובדיקת אפשרות להגבלת הטכנולוגיות שמציעות חברות הסלולרי למען שמירה על בריאות הציבור.	התנועה החדשה-מרצ
1. הצטרפות להסכם קופנהגן המתוכנן לשנת 2009 כחברה בקבוצת המדינות המפותחות תוך הערכות בהתאם לקבלת התחייבות זו; 2. אימוץ חקיקה שתשנה את מגמת העלייה הלא ראויה בפליטות גזי חממה ממקורות שונים בישראל. הטלת "מס פחמן" על מגוון מקורות הפליטה הפוזייליים כדי לעודד יעילות והתקדמות לקראת ניצול מוגבר של אנרגיות חליפיות; 1. הפסקת הקמתן של תחנות כוח פחמיות לאלתר, על מנת לעבור מעלייה בפליטות גזי חממה לצמצום; 2. הרחבת והעמקת מערך הניטור למזהמי אויר, תוך שקיפות בהעברת ממצאי הניטור לידי כל המתעניין במישור המקומי והבינלאומי. פיתוח אסטרטגיות משותפות עם שכנינו לאיתור יצרני זיהום חוצי גבולות ולנקיטת האמצעים הדרושים לחיסול או צמצום מקורות אלה.	התנועה הירוקה-מימד
1. הפסקת הכניעה לחברות הסלולריות; 2. איסור הקמת אנטנות סלולריות בצמידות לבתי מגורים, בתי ספר וגני ילדים.	חד"ש

למפלגות הירוקים, ישראל ביתנו, ישראל חזקה, העבודה, קדימה וש"ס אין התייחסות לנושא הקרינה והתחממות הגלובאלית במצען.

6. מחזור

מפלגה

עמדת המפלגה בנושא

הירוקים

1. ויסות תנאי שוק בכדי ליצור תמריץ למחזור: התערבות עקיפה, מווסתת, מוגבלת בזמן ובמקום, בשילוב מערכת החינוך;
2. קבלת החלטה כי התמיכה הממשלתית בציוד עבור התעשייה תתבטא רק בהשקעות ידידותיות לסביבה; בהמשך תועדף גם תוצרת ממוחזרת בתחומים נוספים כגון: דשנים, עץ, טקסטיל, מתכות ועוד;
3. קידום נושא המחזור של פסולת אורגנית, אותה ניתן להפריד בקלות לצורך כך בהקפים נרחבים (בעיקר בתעשיית המזון, בישובים קטנים ובמגזר החקלאי);
4. הפעלת מכונים לקומפוסטציה (יצור דשן מפסולת אורגנית) ברשויות המקומיות;
5. עידוד תעשיות להפקת אנרגיה מפסולת אורגנית (ביו-אנרגיה), כמקובל בברזיל, ארה"ב ומדינות אחרות בעולם. ביו-אנרגיה היא נקייה ובריאה לציבור.

העבודה

1. הפיכת המחזור הוולונטרי למחזור חובה, תפעל להצבת מתקני מחזור לפסולת מסוג נייר, פלסטיק, זכוכית וסוללות בכל רשות מקומית, בכל משרד ממשלתי ובכל בית עסק גדול.
2. העברת חוק מחזור פסולת אריזות המחייב מחזור 70% מסך פסולת האריזות ע"י כל יצרן או יבואן בישראל.

התנועה החדשה-מרצ

1. קביעת תמריצים כלכליים חיוביים ושליליים, שיעודדו את הצרכן לצרוך פחות ולצרוך בצורה סביבתית מושכלת;
2. עידוד מדיניות מחזור במגזר הפרטי ובתעשייה; החלת חוק הפקדון על מיכלי משקה בכל נפח; הצבת יעדים למיחזור ולרכישת חומרים ממוחזרים כחומרי גלם וכמוצרים סופיים;
3. קביעת ברירת מחדל לשימוש בדואר אלקטרוני ובמסמכים וירטואליים בגופים ממשלתיים;
4. חקיקת חוק חובת איסוף, מיחזור ושימוש בפסולת בניין ופסולת מוצקה ממוחזרת בפרויקטים ציבוריים;
5. יישום טכנולוגיות מתקדמות לטיפול בפסולת מסוכנת (מיצוק מיצוב); צמצום היקפי הפסולת המסוכנת באמצעות טכנולוגיה ייעודית ומדיניות שימוש מאוזנת במרכיבים רעילים, כימיים וביולוגיים;
6. צמצום השימוש בכלים חד פעמיים ובשקיות פלסטיק, בדרך של קמפיין חינוכי ותמריצים כלכליים.

התנועה הירוקה-מימד

הגדלת היקפי המחזור בערים;

ישראל חזקה

1. ביצוע תכניות הממשלה הקיימות בנושאי מחזור פסולת לסוגיה (בניין, אורגנית, ביתית, נייר);
2. שיקום אתרי פסולת ומתן דוגמה ממשלתית בכל משרדי הממשלה וגופיה ליישום;
3. מחזור שקיות ניילון ונייר לפי משקל - עדכון חוק הפיקדון;
4. חינוך והסברה במערכת החינוך ובכלל אמצעי המדיה להפרדת פסולת;
5. מו"פ ורכש טכנולוגיות להפקת אנרגיה, חומרי גלם ומוצרים מפסולת;
6. זירוז הליכי הקמת מפעלי מחזור והפקת אנרגיה מפסולת.

למפלגות חד"ש, ישראל ביתנו, הליכוד, קדימה וש"ס אין התייחסות לנושא המחזור במצען.

7. מים

עמדת המפלגה בנושא

מפלגה

הירוקים

1. חיסכון, טיהור ותכנון נכון של מערכת צריכת והפקת המים;
2. הקטנת שאיבת המים בדרך של צמצום יבולים חקלאיים בזבזניים, ייעול ההפצה, מחזור מים והתפלתם וזאת על מנת לשמור על הנחלים, הכנרת ומאגרי מי תהום;
3. שימוש אלטרנטיבי במי שיטפונות ומים ממוחזרים: העלאת רמת טיהור הקולחין ואיגום מי שיטפונות. ניתן לעשות שימוש נרחב במים מליחים במגזר הביתי והתעשייתי, במקום במים מתוקים ויקרי-ערך;

העבודה

ניהול משק מים בר קיימא המבוסס על ניהול צד הביקושים, חיסכון ושיקום בארות מזוהמות ועל הקצאת משאבים מסיבית להתפלה, שיפור איכות מי השתייה המסופקים לציבור, שיקום הנחלים ולהחזרתם לציבור כנכס ציבורי והפסקת הזרמת השפכים לים ולמניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים.

התנועה החדשה-מרצ

1. קביעת תפישה מערכתית של מקורות המים, תוך לקיחה בחשבון של כלל השימושים במים, בכללם שמורות טבע, נחלים ושימור מעיינות;
2. הבטחת שוויון בחלוקת הנגישות למים בכלל, ולמים איכותיים בפרט. תיקון קיפוח היישובים הערביים בהקצאת מים לצרכי חקלאות;
3. פיתוח מקורות מים אלטרנטיביים, כגון מחזור מי הביוב והתפלה;
4. יזום חקיקה שתאפשר ותעודד את האזרח לאגור מי גשמים ולמחזר מים אפורים.

התנועה הירוקה-מימד

1. שימוש בכלים כלכליים ובמחירי המים ככלי שיאפשר צריכה בסיסית, אך יעודד חיסכון על ידי הצרכנים השונים;
2. ייצור כמויות גדולות של מים מותפלים באיכות גבוהה ממי ים וממים מליחים. יש להבטיח כי מתקני התפלה יתבססו על אנרגיה מתחדשת, ולפעול לצמצום פליטות גזי החממה הקשורים בתהליך;
3. הגברת השימוש במים מושבים ואפורים.
4. הגברת פעולות האכיפה באופן משמעותי מול מזהמי המים השונים, הן על-ידי הגדלת כוח אדם והיקף הדגימות של שפכים למיניהם והן על-ידי החמרה בעונשים בפועל. יש לבטל את דרישות רשות המים לחייב את רשות הטבע והגנים לשלם עבור המים אשר יוקצו לטובת הטבע, שכן לטבע זכות יסוד להתקיים;
5. שינויים ארגוניים ברשויות המטפלות בנושאי המים בישראל בדרך אשר תביא לריכוז הסמכויות בידי רשות המים.
6. מחקר וחינוך - יש להמשיך ולהקצות תקציב הולם לביצוע מחקרים מדעיים חדישים ולחזק את הקשר בין הרשות למוסדות האקדמיים העוסקים במחקר, וכן לממן הכשרת מומחים בתחום המים. כמו כן, יש להשקיע משאבים בחינוך לחיסכון במים ולהסברה ראויה.

חד"ש

1. הגנה על מקורות המים, הים והנחלים מזיהום תעשייתי ואחר;
2. הפסקת הפרטת שירותי המים.

ישראל ביתנו

פעילות נמרצת להצלתו של ים המלח וסביבתו ובתוך כך לפתרון משבר המים באזורנו.

1. גיבוי לתכניות קיימות לשיקום נחלים, קרקע ומי תהום המזוהמים בדלק;
2. הפסקת בניית תחנות דלק העלולות לזהם מי תהום וקרקע;
3. הקצאת משאבים לתכנית הלאומית למניעת זיהום ים בשמן (נפט);
4. החמרת הענישה כלפי מזהמי מקורות מים, נחלים וים וענישה פלילית על רשלנות שגרמה נזק;
5. בחינת המשך דלדול מקורות מים שפירים לצרכי הפקת מים מינרלים, במקרים בהם יש חשש לפגיעה בטבע ובנוף;
6. באזורי הספר של הערבה הגולן והגליל העליון בהם לא קיים היצע של מי קולחים, על המדינה ליזום שינוי במבנה המשק החקלאי המבטיח פרנסה בכבוד תוך ניצול מינימאלי של מים שפירים;
7. התקנת תקנות שתחייבנה התקנת מערכות להשבת מים אפורים בבנייני מגורים ובמבני ציבור חדשים. השבת קולחים לחקלאות ושימושים תעשייתיים; לפעול להתפלת קולחים עד לרמת מי שתייה לצורך החדרה לאקוויפר החוף; הגדלת היצע המים על-ידי התפלת מים מליחים;
8. הקצאת משאבים ועידוד העוסקים בפיתוח טכנולוגיות המשפרות את תהליכי ייצור מים שפירים, טיפול בהם, ומחזורם לשימושים משניים.

1. תכנון מערכתי של תשתיות לאומיות, בין היתר בתחום אספקת מים ושמירת איכותם.
2. שמירה על מעמדה ומקצועיותה של מערכת התכנון;
3. הגדלת התפלת מי ים על פי הצרכים של המדינה כולל הקצבת מים לשם שיקום נחלי ישראל.

חקיקת חוקים שמטרתם הגנה על הטבע, על מקורות המים ועל חופי הים.

למפלגת הליכוד אין התייחסות לנושא המים במצעו.

8. אנרגיה ירוקה

מפלגה

עמדת המפלגה בנושא

הירוקים

1. ייצור אנרגיה נקייה המופקת ממשאבים קיימים ובלתי מתכלים, מקומיים ונקיים. הבולט בהם הוא השמש;
2. חברת החשמל תחייב להשקעה במקורות אנרגיה אלטרנטיביים: אנרגיה סולארית, רוח וביו-אנרגיה.

הליכוד

1. קידום מדיניות ויישום צעדים שיביאו לצמצום כמות האנרגיה הנצרכת בבניינים;
2. מציאת חלופות ירוקות כדי להדביק הפער בין הביקוש הגובר לחשמל לכושר הייצור.

העבודה

ניהול משק אנרגיה בר קיימא, עידוד ותמרוץ המחקר והפיתוח בנושא אנרגיות מתחדשות, יסייעו לבסס את מעמדה הבינלאומי של ישראל כראש החץ של הפיתוח המדעי והטכנולוגי בנושא. מדינת ישראל תקבע יעדים לאומיים ולוח זמנים לשילוב של מקורות אנרגיה מתחדשים במערך ייצור החשמל בישראל, עם יעד להפוך עד 2020 20% ממשק החשמל למבוסס על אנרגיה מתחדשת, עם דגש על אנרגיה סולרית. תתנגד להקמת תחנות כוח פחמיות ותשנה את הרכב הות"ל כך שיהיה בה משקל משמעותי לנציגי המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות.

התנועה החדשה-מרצ

1. יישום מדיניות מקיפה של התייעלות וחסכון, במוסדות המדינה, במערכת הביטחון, במגזר התעשייתי, החקלאי, העסקי והפרטי;
2. קביעת עלות פרוגרסיבית לשימוש בחשמל – משק בית שיצרוך פחות ישלם פחות על כל קו"ט, משק בית שישתמש יותר – ישלם יותר;
3. יישום החלטת הממשלה להקמת תחנת כוח סולארית בנגב, תוך התחשבות באתרים רגישים המקיימים מערכות אקולוגיות מדבריות. עידוד שימוש באנרגיה סולארית לצריכה ביתית, במפעלים ובמקומות ציבוריים;
4. חקיקת חוק עידוד אנרגיה מתחדשת לשם הטמעת מקורות אלה במשק החשמל הישראלי;
5. קידום הפקת אנרגיה מפסולת באמצעות הקצאת משאבים, כלים ושטחים ייעודיים למטרה זו;
6. איסור הקמת תחנות כוח חדשות המתבססות על דלקים פוסיליים כמו נפט, פחם וגז טבעי ואיסור הרחבת היקף פעילותן של התחנות הקיימות;
7. יצירת תמריצים ופתיחה בקמפיין ציבורי להחלפת נורות הלהט בנוורות חסכוניות באנרגיה;
8. שקיפות מוחלטת והעברת מידע לגבי השימוש באנרגיה גרעינית בישראל ודרכי קבירת פסולת גרעינית;
9. חקיקה בנוגע לפיקוח ובקרה על פיתוח האנרגיה הגרעינית בישראל.

התנועה הירוקה-מימד

1. בניית תוכנית לאומית להתייעלות אנרגטית. יעדי התוכנית צריכים להיות: עצירת העלייה בצריכת האנרגיה עד 2012 (מקביל לצמצום של 4-5% בשנה). צמצום הצריכה בהיקף של 3% נוספים בכל שנה עד 2020 – לשם צמצום הצריכה ב-20% לפחות ביחס לרמתה היום. שיפורים טכנולוגיים בתחנות כוח, תקנים למכשירי חשמל יעילים, תקינה לניהול אנרגיה במבנים גדולים. עידוד תכנון מבנים יעילים אנרגטית ובנייה ירוקה. תמריצים בתעריפי החשמל לחיסכון בחשמל. הסברה לטווח הקצר וחינוך לטווח הארוך;
2. פיתוח אנרגיות מתחדשות. יישום הטכנולוגיות הקיימות לייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת, וקידום מחקר ופיתוח של טכנולוגיות חדשות המנצלות את אנרגיית השמש והרוח באופן יעיל יותר. הצבת יעדים: ייצור לפחות 20% מהחשמל בישראל באמצעות אנרגיות מתחדשות עד שנת 2020. מימון: הגדרת תעריף מיוחד ליצרני חשמל מאנרגיה מתחדשת. מיצוי הפוטנציאל לניצול אנרגיית השמש מגגות באזורים בנויים. מיפוי הפוטנציאל להקמת תחנות כוח סולאריות וטורבינות רוח, שיעלו את היקף החשמל מאנרגיות מתחדשות ל-40% ואף ל-50% עד שנת 2040;
3. שיתוף פעולה אזורי - מגעים עם מדינות האזור, בפרט ירדן ומצרים, לשיתוף פעולה בהקמת תחנות כוח של אנרגיה מתחדשת;
4. השקעות במחקר ופיתוח - על מנת לקדם את המחקר ולהחזיר ארצה את טובי מוחותינו, על הממשלה להשקיע סכומים של עשרות ומאות מיליונים בשנה. תקציב זה יכול להגיע גם ממשק האנרגיה עצמו, באמצעות העלאת תעריף שתוקדש לכך.

עידוד מעבר לשימוש במקורות אנרגיה מתחדשות תוך שילוב פיתוח הכלכלה וביסוס עצמאותה הכלכלי של המדינה.

ישראל
ביתנו

1. קידום אנרגיות מתחדשות ויעד של 10% מיכולת הייצור המותקנת של חשמל מאנרגיה סולארית ואנרגיית רוח עד שנת 2015;
2. קידום תכניות התייעלות במשק החשמל לרבות החמרת התקינה למינימום יעילות נדרשת ממוצרי חשמל עתירי צריכת אנרגיה, הסברה לחסכון בחשמל ובדלק ובחינת טכנולוגיות חדישות לאגירת אנרגיה בשעות שפל הביקושים;
3. מיצוי מלוא הפוטנציאל של מטמנות ואתרי פסולת להפקת ביו-גז לאנרגיה;
4. איתור מקיף של שטחי מדבר המתאימים להקמת תחנות כוח סולאריות תרמיות ואשר יאפשרו הגדלת יעדי הממשלה בתחום זה, לרבות שטחים מתאימים בבסיסי צה"ל – תוך הימנעות מפגיעה באתרי נוף וטבע;
5. הרחבת חיפושי מאגרי גז טבעי ונפט חדשים;
6. פיתוח מקורות פצלי השמן כחלופה ליבוא נפט גולמי;
7. יישום תכנית האב הבין משרדית למשק האנרגיה בתחומי שימור אנרגיה, הפחתת גזי החממה וקידום אנרגיות חלופיות נקיות ודלקים ממקורות מתחדשים;
8. הגדלה משמעותית בעשרות עובדים של כוח האדם ההנדסי-מקצועי במשרדי הממשלה ובעיקר משרד התשתיות הלאומיות בתחומי שימור אנרגיה, בנייה ירוקה, אנרגיות מתחדשות, פיתוח מקורות אנרגיה מקומיים (כגון פצלי שמן) ואיכות סביבה;
9. הקמת תכנית לאומית לגריטת והחלפת מזגנים ישנים במזגנים חדישים וחסכוניים על מנת לחסוך באנרגיה ובצורך לבנות תחנות כוח;
10. הגדלת הסיוע התקציבי למו"פ באנרגיות מתחדשות ונקיות.

ישראל
חזקה

קביעת מדיניות בתחום האנרגיה המשלבת בין יעילות וחסכון לבין שימוש באנרגיות ידידותיות לסביבה.

קדימה

למפלגת ש"ס אין התייחסות לנושא אנרגיה ירוקה במצעה.